

LÄÄNEMAA 3. KLASSIDE EMAKEELEOLÜMPIAAD

**11. MÄRTS 2010
HAAPSALU**

NIMI

KOOL

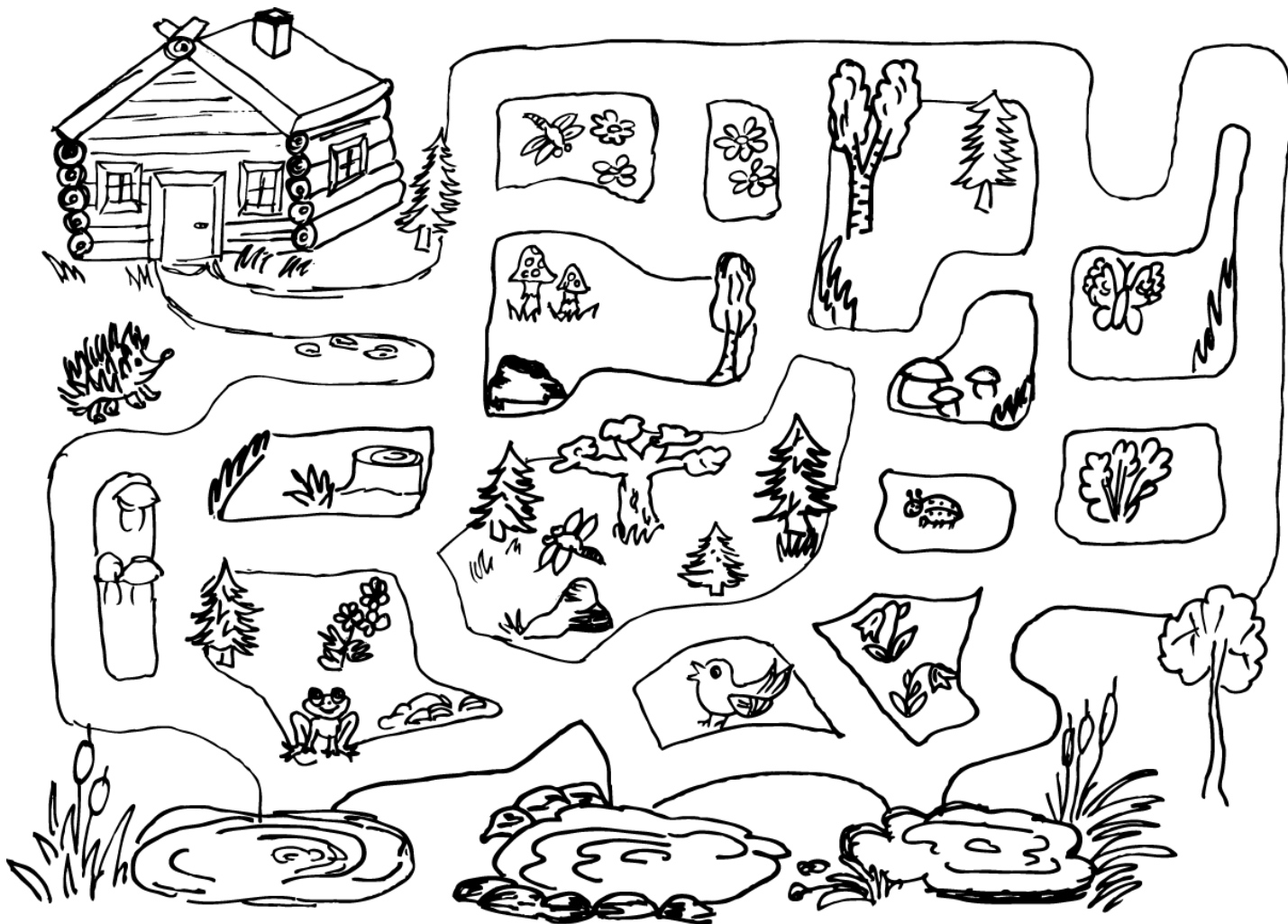
Punkte	
Koht	

KUULAMISÜLESANNE

1. a) Tutvu plaaniga.

Kuula teksti ja märgi eide tee hurtsikust allikani.

2	
---	--

b) Märgi ristiga, millise allika juurde eit jõudis.

c) Mitmest okaspuust naine möödus?

2. Loe järgmiselt lehelt muinasjutt tähelepanelikult läbi.

Elas kord üksipäini ühes mägihurtsikus eit. Kolm igapäevast toimingut tegid talle kõige rohkem muret. Esiteks – tal oli nii vilets kirves, et kütte raiumiseks kulus iga päev mitu tundi. Teiseks edenes kangakudumine aeglaselt. Kolmas mure oli aga suurem. Kui eit allikalt vett tõi, pidi ta kandamiga viletsat rada mööda ülesmäge ronima.

Ühel päeval, kui eit ämbri allikast välja tõmbas, siputas seal sees suur kala. „Oh, sa helde aeg,” lausus eit, „ma pole enam kaua aega kalasaba lauale saanud!”

„Jah, aga minu arvates on kõige parem, kui sa mind lahti lased,” sõnas kala.

„Kas sa näe! Sa oskad rääkida?” küsis eit hämmastunult. „Aga miks ei peaks ma sind ära sööma?”

„Kuna see oleks kõige rumalam tegu, mida sa võid teha,” vastas kala. „Lased sa mind allikasse tagasi, võid sa soovida kolm korda, ja mida sa ka ei sooviks, kõike saad.”

Eidel oli muidugi palju, mida tahta, ent ta mõtles vanasõna peale, et parem üks varblane peos kui kümme katusel. Ta seisis ja kahtles ega tahtnud kala lahti lasta.

„Noh, kas sa siis ei tahagi kolme soovi soovida?” küsis kala.

Muidugi tahtis eit seda ja talle tuli meelde, kui raske on tal puid lõhkuda. „Jah, esmalt soovin ma, et kõik, mille pihta ma löön, katki läheks!” „Sündigu nii. Mida sa veel tahad?” päris kala. „Ma soovin, et kõik, mida ma tõmban, muutuks pikaks!” jätkas eit ja mõtles kangakudumisele. „Saab olema, nagu sa tahad,” lubas kala. „Milline soov sul veel on?”

Eit mõtles nüüd pikale tee ülesmäge, kus ta iga päev pidi raskete veepangedega rühkima. „Ma tahaksin, et minu ämbrid ise vee järele läheksid ja ise koju ka tuleksid!”

„Sündigu nii,” sõnas kala.

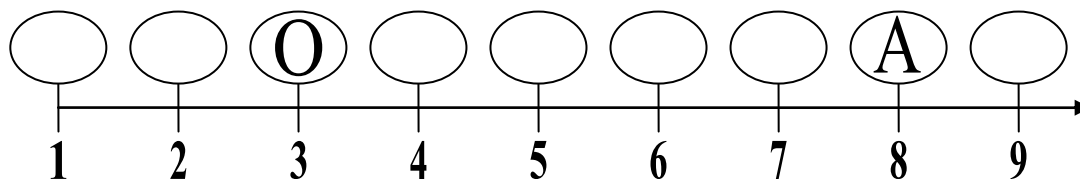
Eit lasi kala allikasse tagasi, ja vaevalt oli ta seda teinud, kui mõlemad ämbrid hakkasid aeglaselt ja ettevaatlikult mäest üles astuma, ilma et ükski veetilk oleks maha loksunud. Eidele meeldis see nii väga, et ta pistis laginal naerma. Ta naeris ja hüppas ja lõi rõõmust ning hämmastusest käsi kokku. Kuid niiviisi kätega vehkides, lõi ta ennast kogemata vasaku põlve pihta ja kraks! oli jalg katki. Pill tuli pika ilu peale! Eit istus allikapurdele maha ning nuttis ja tõinas, aga see polnud veel tema õnnetuste lõpp. Kui nutad, siis tuleb ju vahel nina pühkida. Eit nuuskas põllesse ja tõmbas kogemata nina. Pika kanga asemel sai ta nüüd pika nina, mis ulatus alla põllepalistuseni.

Mis siis edasi sai, ei ole teada, aga arvatavasti nutab vaene eit veel tänaseni allikapurdel.

Ja see, kes tahab nüüd teada, kust tuleb ütlemine „SAI PIKA NINA”, võib sinna minna ja eide käest järele pärida.

**3. Järjesta sündmused ja kanna ajateljele lause ees olev täht.
Kui järjestad tähed õigesti, saad teada maa, kus eit elas.**

8	
---	--

	A – Eit nutab tänaseni allikapurdel.
	M – Ämbrid hakkasid ise mäest üles minema.
	T – Kala lubab kolm soovi täita.
8	A – Eit rõõmustas, et elu muutub kergemaks.
3	O – Eit rõõmustas, et saab kala süüa.
	I – Eit laseb kala allikasse tagasi.
	R – Eit läks allikale.
	O – Eit tõmbas allikast ämbritäie vett.
	S – Eit soovib kolm soovi.

4. Leia muinasjutust sulgudes olevatele sõnadele vastandtähendusega sõnad.

12	
----	--

(Taat) istus (öösel) järve ääres. Kui ta õnge (sisse viskas), oli õnge otsas (väike) kala.

Kala ütles: „Kui sa mind (kinni hoiad), on sinu elu edaspidi (halvem)”

Nagu muinasjutust selgus, on mõnikord siiski (targem tegu)
..... (vaikida)

5. Otsusta, milline lause on tõene, milline väär. Tõese lause ees olevale tähele tõмба ring ümber. Paranda väär lause tõeseks.

9	
---	--

A. Eit elas taadiga mägihurtsikus.

.....

.....

B. Ühel päeval siputas eide ämbris väike kala.

.....

.....

C. Kala oskas rääkida.

.....

.....

D. Eit soovis ainult kaks soovi.

.....

.....

E. Ämbrid läksid mäest üles nii, et vesi loksus üle ääre.

.....

.....

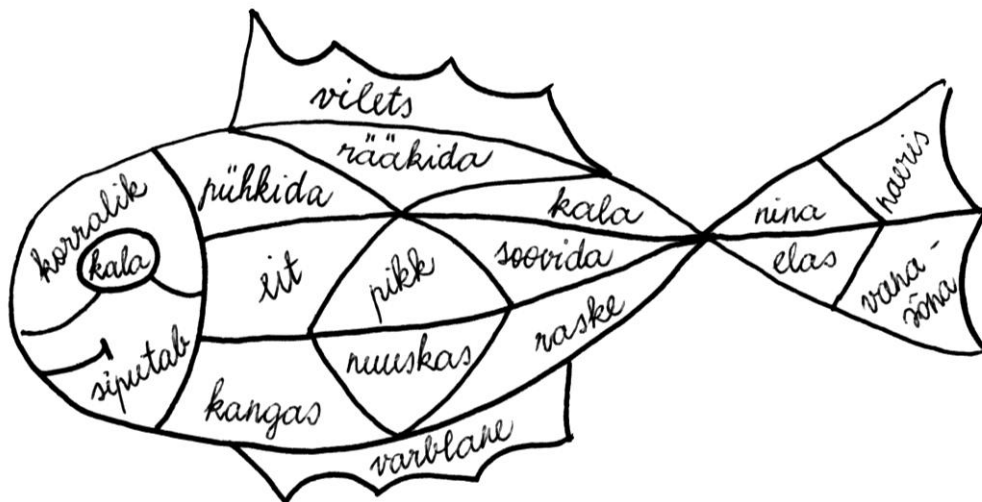
F. Eit lõi põlve pihta ja jalg läks katki.

.....

.....

6. Värvi nimisõnad kollaseks, omadussõnad punaseks ja tegusõnad siniseks. Saad teada, missugune oli see kala, kes täitis eide soovid.

9

7. Kirjuta laused uuesti nii, et allajoonitud osa asendada piltliku väljendiga.

9

oli tal vesi ahjus	sai pika nina	kaotas pea
ajas eidele kärbseid pähe	sai triibulised püksid	

Eit lootis, et soovide täitumine toob õnne, kuid ta sai petta.

Eit rõõmustas, et elu läheb paremaks, kuid nüüd oli ta väga hädas.

Kui eit põlve katki lõi, sattus ta segadusse.

Kala ei tahtnud eide pannile sattuda ning lollitas vana naist oma jutuga.

Sul jäi üks piltlik väljend üle. Missugune?

8. Otsi sõnasalatist samatähenduslikud sõnad ja kirjuta õige sõna järele.

E	L	E	R	R	U	P	A	K	I	L	L	A
L	T	E	L	K	I	S	T	R	U	H	A	A
E	Ö	O	N	A	A	Õ	A	L	R	U	E	G
V	I	G	I	M	B	N	A	A	E	P	V	E
A	N	N	E	M	I	N	D	S	I	S	E	D
N	A	S	T	I	I	K	I	T	U	F	O	E
T	S	K	A	L	A	N	J	A	M	Ä	N	G
E	S	M	A	L	T	P	G	I	R	E	N	N
K	L	I	N	I	Ä	P	I	S	K	Ü	B	A
S	U	T	S	I	L	A	P	E	L	L	Õ	P
M	Ä	R	T	S	I	K	U	U	T	Ö	Ö	E
H	Ä	M	M	A	S	T	U	N	U	L	T	E
V	A	N	A	E	I	D	E	K	E	O	O	V

üksinda - tegevus -
 veeämber - nuttis -
 onn, osmik - põlleäär -
 imestunult - koorem, sületäis -
 esmajärjekorras, esimesena, kõigepealt -
 allika sillake -

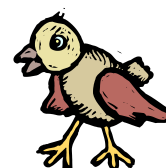
9. Leia vanasõnale õige tähendus. Tõmba õigele lausele joon alla.

PILL TULEB PIKA ILU PEALE.

- Nutt tuleb pärast suurt rõõmu.
- Pillimäng on ilus pärast pikka harjutamist.
- Pillele meeldib väga ilus olla.

PAREM ÜKS VARBLANE PEOS KUI KÜMMME KATUSEL.

- Soovi seda, mida kõige rohkem vajad.
- Üks varblane on parem kui kümme varblast.
- Ole rahul vähemaga, ära mine ahneks.

10. Vali õige sõna. Tõmba sellele ring ümber.

8

Mul/Mull on täna raske päev. Kel/Kell on abi vaja? „Kas/Kass su/suu sõnu võib uskuda?“ tundis eit muret. Tahate te/tee mu/muu hurtsikut külastada? Kuum te/tee, millel on me/mee maitse kosutab. Kas sel/sell eidel ka nimi on/onn? Su/suu on/onn on mäe otsas. Mul/mull on veeämbreid raske vedada. Sel/sell muinasjutul on õpetlik sisu.

11. Kirjuta lünkadesse õiged sõnad.

6,5

iilid/hiilid auk/haug arva/harva aare/haare aru/haru õige/hõige allikas/hallikas
ind/hind ai/hai all/hall õng/hõng

Sinu vastus on..... Sellel puul on mitu, aga ma ei saa....., mis puu see on. Tugevad tuule +..... lõhkusid katuse.on sügavale maa sisse peidetud. Kuuseokstel on mõnus Metsa serval voolas ilus Raamatu..... on küll kõrge, aga me ostame selle siiski. Suures meres ujus hirmuäratav..... See kampsun seal laua..... on Maja taga on suur..... Eemalt kostus kellegi

12. Moodusta antud sõnapaaridest liitsõnad.

10

aed + pink - küte + puu -
järv + kala - mägi + tõus -
lõpp + punkt - kangas + kudumine -
põll + saba - kirves + vars -
allikas + vesi - süda + soov -

13. Uuri visiitkaarti.

10	
----	--

METSAÄÄRE PEREKESKUS	
	MARI MURAKAS
	Perearst
	Vastuvõtuajad
	E – 9.00-13.00
	T – 12.00-15.00
	N – 14.00- 17.00
	R – 9.00- 14.00
Piirikivi tänav 13 20765 Metsaääre www.metsaaareperekesku s.ee mari.murakas@mail.ee	tel 369831 mobiil 45274777

Paranda järgnevas tekstis visiitkaardi põhjal vead. Tõmba vale sõna või numbrid maha ja kirjuta selle kohale õige.

Mari Murakas on lastearst. Ta töötab Karula perekeskuses. Tema töökoht asub Piirikivi tänaval majas number 31. Ta võtab haigeid vastu igal tööpäeval. Kõige pikem vastuvõtu aeg on Maril 7 tundi. Neljatunnine tööpäev on Maril neljapäev. Dr. Mari Muraka mobiiltelefoni number on 20765. Mari tavatelefoni number on 45274777. Tema e-posti aadress on mari.mustikas@mail.ee. Perekeskuse kodulehe internetiaadress on vvv.metsaaareperekeskus.ee.

LISAÜLESANNE 1

Tutvu ahvenasupi retseptiga. Otsusta, kas antud väide on õige või vale.

4	
---	--

Ahvenasupi retsept

600 - 800 g kala
5 keskmist kartulit (teha lõigud)
1 sibul
3-4 klaasi piima
2 spl täit võid
1 spl täis jahu
1 l vett
1 spl täis tilli või peterselli lehti
Pipart ja soola maitse järgi.

Valmistamine:

Kartulilõigud panna keeva maitsestatud vette ja keeta peaaegu pehmeks. Lisada tükeldatud ja võis kuumutatud sibul. Kalad puhastada, tükeldada, asetada keedunõusse ja keeta 8 -10 min. Jahu segada vähese külma piimaga ja lisada supile. Seejärel valada keedunõusse ülejäänud kuum piim ning keeta supp valmis. Maitsestada. Lauale anda kuumalt, puistates peale maitserohelist ja lisades või tükikesi.

Väide	Õige	Vale
Supp serveeritakse kuumalt maitserohelise ja või tükikestega.		
Selle supi valmistamiseks on vaja üle poole kilogrammi ahvenaid.		
Kartulid tuleb kuubikuteks teha.		
Sibul lisatakse supile enne kartuleid.		
Võid ja jahu on vaja supile ühepalju.		
Kalu peab keetma vähemalt veerand tundi.		
Maitsestatakse suppi pipra ja soolaga.		
Ahvenasupp on piimaga kalasupp		

Täienda luuletust sobivate riimuvate sõnadega

Sõbrad rääkida nüüd laske:

küll on kalamehel raske.

Tõuse juba enne

otsi kaladele toitu.

Kuigi töö ei riku konti,

halb on kanda õngeronti.

Õhk on jahe, kastes,

aga kaevata ei tohi.

Hoolsalt õnge juures passi,

muidu ajad nõõrid

Vahest veelgi virgalt valvaks,

aga vihm teeb elu

Kel sest kunstist pole aimu,

õnge saab ehk lahja,

vanu saapaid oksarisu

need ei tõsta söögiisu.

Joonista selle luuletusega sobiv pilt

Pead küll kergeks tööks, kuid vale:

laisale või

jõgi kalasid ei anna;

teadma pead, kuid süüta panna.

Lausa pahandust saad,

ainult näkib õnge järjest.

Havid, ahvenad ja lutsud –

ei nad tule, kui sa kutsud.

See, kes särki tahab, pangu

söödaks vihmauss või,

aga havi ussi vihkab,

ainult väikseid kalu

Nõnda oma leivapala

teenib see, kes püüab kala.

Sõber, kui sa kalu sööd,

meeles pea mu rasket

